

Bálint Endre

A legutolsó lehetőség

– Épp csak beugrok vásárolni pár dolgot – szólta az asszony tízévesforma fiához, aki labdáját hóna alá szorítva ácsorgott a járda közepén. – Játssz addig szépen, ne menj sehová, és vigyázz magadra! – kiáltotta még aggódó szeretettel a rövidnadrágos kisfiú után, aki nekiiramodva máris átszaladt a szemközti parkba.

Feleslegesen nyugtalankodott. New Yorknak ezeken a csendes utcáin akkoriban még kevés autó járt, s a közbiztonság is jó volt. Épp csak túl voltak a nagy gazdasági válságon, az élet megint kezdett visszatérni a megszokott kerékvágásba, s már a fellendülés első jelei is megmutatkoztak. Ismét volt értékük a bankjegyeknek, ami nem veszett el másnapra. Érdemes volt takarékoskodni, s az összegyűjtött pénzért kenyeret lehetett venni, húst, lisztet, cukrot, tojást, szalonnát, továbbá sokféle más élelmiszert, tejet, zöldséget, gyümölcsöt. Az asszony gondolatai, amint a boltos betessékelte vegyesüzlete ajtaján, máris a vásárlás körül forogtak.

A fiú vidáman pattogtatta a labdát. Szívesebben ült ugyan otthon a könyvei fölött, azt sem bánta, ha egész nap ki sem teheti a lábát, csak olvashasson, de a ragyogó tavaszi napsütés hatására mégiscsak jól érezte magát a friss levegőn, még ha a füves park emeletes házak közé szorult is, távolabbról pedig magas felhőkarcolók övezték. Labdája nagyot pattant, elugrott, szaladnia kellett, hogy megfogja, megint pattintotta, messzire gurult, futni kezdett utána...

Megtorpant.

A magasnak nem mondható, fiatal férfi, aki labdáját felkapta, s kezében tartva a magasba emelte, első pillantásra hétköznapi jelenségnek látszott. Fekete haját középen választotta ketté. Álla hegyes volt, füle a kelleténél nagyobb, jellegzetes bajusza kétoldalt lecsüngött. Meghatározhatatlan világosbarna szemével egyre a fiút nézte, és közelítve hozzá, barátságosan így szólt:

– Tessék a labdád, fiam. Nem akarom elvenni tőled. De most arra kérlek, hagyd abba a játékot, és figyelj rám! Nagyon fontos dolgokról kell beszélünk, az időnk pedig kevés.

A fiú magához szorította a visszakapott labdát, és gyanakodva méregette őt. Anyja arra tanította, hogy ne álljon szóba idegenekkel, márpedig ez az ember kétségkívül az volt. Egész bizonyosan nem látta még soha életében, de ezen kívül is, az akcentusában is rejlett valami idegenszerű, mint aki tanult nyelvet beszél. Habozott. A boltból idelátni ugyan, de ki tudja...

– Egyszerűen csak leülünk erre a padra, mesélek neked, te pedig figyelsz rám – folytatta az idegen. – Semmit sem kell csinálnod. Meghallgatsz, utána hazamész a mamáddal, és teszed a dolgodat, mint máskor. Rendben van így?

Beleegyezése jeléül a fiú habozva bár, de rábólintott.

– Jól jegyezz meg mindent – figyelmeztette a férfi, miután helyet foglaltak –, mert többé aligha találkozunk. Már az is csoda, hogy egyáltalán rád bukkantam. Nem tudom, mennyi időm van még, csak közelítően pontos számításokat tudok végezni. Heteim biztos nincsenek, talán csak napok, de meglehet, hogy már egyetlen óra sem...

– Beteg vagy? – nézett fel rá kíváncsian a kisfiú. Szüleitől hallotta, amikor egyszer Jacob nagybátyjáról beszéltek, hogy már csak napjai vannak hátra, és hamarosan kapták is a hírt, hogy a bácsi meghalt. Elmenni persze nem tudtak a temetésére, mert Jacob bácsi a messzi Oroszországban maradt, amikor ők kivándoroltak az új hazába a húszas évek elején. Különben sem lett volna pénzük hajójegyre.

– Nem, fiam, semmi bajom – felelte a férfi idegesen körbepillantva. Nyugalmat erőltetett magára, úgy folytatta. – Csak a körülmények sürgetnek egyre jobban. Még Denverben feladtam néhány hirdetést, de úgy látszik, hiába.

Tehát Coloradóból jött, gondolta a fiú, ezért ennyire idegenszerű. Ám ösztönösen érezte, hogy még ez a magyarázat sem elegendő. A férfi még ahhoz képest is túlságosan szokatlanul hatott a New York-i utcán, hogy coloradói.

– Miféle hirdetéseket?

– Bizonyos voltam benne – folytatta az idegen –, hogy rájönnek, mit kell tennem. Megtalálják és megértik a hirdetéseimet. De mégsem. Valami megakadályozta, hogy eljőjenek értem. Elképzelni sem tudom, mi lehetett képes feltartani őket. Őket, akik előtt nem létezik akadály! De nem várhatok az utolsó pillanatig. Ha nem sikerül rám találniuk, akkor hamarosan megszűnik a lehetőség... vége szakad... – Sötéten nézett maga elé. – Többet nem tehetek.

A fiú szemrehányóan nézett rá.

– Ha azt akarod, hogy megjegyezzem, amit mondasz, kérlek, beszélj világosan! Egy szavadat sem értem.

– Igazad van – mondta remegő hangon a fiatalember. Nagy levegőt vett, kifújta, majd megismételte a műveletet. – Legfőbb ideje összeszednem magam. Kigondoltam, mit kell tennem, de ez nem elég. Végig is kell csinálnom, méghozzá úgy, hogy maradandó nyomot hagyjak... – két tenyerét maga előtt mozgatta, mintha láthatatlan falat tapogatna – ...az idő hatalmas testén, ahogy a gyémánt karcolja meg az üveget. – Majd váratlanul: – Wells megírta már Az időgépet, igaz?

– Persze, olvastam sokszor – felelte a fiú felélénkülve, s kissé megütközve a furcsa kérdésfeltevésén.

– No és? Mit szólsz hozzá?

– Hát... érdekes ötlet. Az ember felül egy biciklire, tekerni kezdi a pedált, és egy másik korszakba jut el, mintha a szomszéd faluba kerekedne át. A múltba vagy akár a jövőbe...

– Lehetséges ez szerinted? – unszolta a férfi.

A fiú lassan felhúzta fél vállát, fejét oldalvást hajtotta, miközben arcára kiült a tanácstalanság.

– Igaziból? Nem, igaziból nem hiszem. Ami régen történt, az már elmúlt, nem létezik többé. Hogy lehetne akkor elutazni abba a nem létező világba? A jövő pedig még nincs sehol. Wells csak azért találta ki, hogy megírhatta, mi vár szerinte az emberiségre.

– Értelmes kölyök vagy. No persze, nem véletlenül választottalak éppen téged. Úgy gondolod tehát, hogy csak a pillanatnyi jelen valóságos? A múlt már nem, a jövő pedig még nem létezik, igaz?

Mit sem törődve a fiú bólogatásával, gyorsan folytatta.

– Nos, fiam, jegyezd meg... az idő valami egészen elképesztő, hihetetlen dolog. Ha tudsz vele bánni, kezdedbe kaparinthatod az egész világot. Megtehetsz bármit, mint az istenek! Visszaléphetsz a kezdetekig, és kedved szerint újrendezheted az egész színjátékot. Sorsokat változtathatsz meg, s ehhez elég a kisujjadat mozdítanod. Csak tudnod

kell, minek mi lesz a következménye. És ha ezt kitapasztalod, a világ úgy formálódik engedelmesen a markodban, mint a puha agyag. Gyúrhatod, nyújthatod vagy apró darabokra szaggathatod, majd újra összerakhatod, ahogy kedved tartja. A fáraók hatalmát egy döntéssel semmivé teheted. Minden hiba kijavítható, minden bűn megelőzhető. Ez az igazi megváltás...

A fiú tágra nyílt szemmel hallgatta. Eszébe sem jutott megkérdőjelezni az idegen szavait. Ösztönösen érezte, hogy a férfi tudja, mit beszél, nem üres fecsegés, amit állít.

– Tényleg meg lehet csinálni? Hogyan? – kérdezte izgatottan, felgyúlt képzelettel.

A férfi idegesen nevetett.

– Nem tudom elmagyarázni neked. Röviden, tömören, hogy könnyen megértsd, semmiképpen sem. De nincs is rá szükség. Elég annyit tudnod, hogy egyszer lesznek majd emberek, akik megoldják ezt a feladatot, és az emberiség fokozatosan uralma alá hajtja az időt. Fontos, hogy elhidd, ne kételkedj benne!

– Miért?

– Mert neked kell majd ezt a hitet beleplántálnod a jövő nemzedékeibe. Az ember különös szerzet. Amiről úgy tudja, hogy véghezvihető, azt sokkal könnyebben éri el. Kitartóbban képes küzdeni érte.

– Tehát igaza lesz Wells-nek? Megvalósul az időutazás?

Az idegen megfontoltan válaszolt.

– Igen is, meg nem is. Az emberiség nem tagadja meg önmagát. Hatalmas, bürokratikus szervezetet hoz létre a történelem szabályozására, mely az Idők Népeinek függetlenségét és önrendelkezési jogát oly mértékben csorbítja, hogy ez végül a szervezet bukásához és az időutazás betiltásához vezet. Holott óriási szükség lenne rá. – Látva a fiú kérdő tekintetét, így folytatta: – A világ soha nem látott borzalmak elébe néz, amiről ma még fogalma sem lehet senkinek. Hamarosan nagyobb háború jön, mint a legutóbbi volt. Az áldozatok száma, a szenvedés mértéke és az embertelenség felülmúl minden képzeletet. Azután néhány évtized a hidegháború és a kisebb helyi háborúk jegyében telik el, majd...

A fiú behúzta a nyakát. Érezte, hogy az idegen nem hazudik, bár nem tudta, honnan meríti azt a szuggesztív erőt, amitől szavai oly meggyőzően áradtak. Apjára gondolt, aki nemegyszer magyarázta neki otthon, vacsora közben, hogy még egy olyan világégés nem következhet be, mint ami rövidebbel az ő születése előtt ért véget. A Népszövetség nem engedné, apja nagyon hitt ebben. Hát mégis?

– Ne félj – mondta az idegen, látva a fiú rémült arcát –, téged nem fog érinteni a második világháború, te megúszod ép bőrrel. Utána jön el a te időd, amikor emberek tömegeihez jutnak el a szavaid. Sokan válnak közülük fizikusokká, matematikusokká, akik alapkutatásokkal foglalkoznak majd, s közben kiirthatatlanul ott munkál agyukban mindaz, amit a te műveid plántálnak majdán beléjük kamaszkorukban. Hirdesd majd, hogy az időutazás lehetséges! Húzd el az orruk előtt, mint a mézesmadzagot, de hívd fel a figyelmet a valóságváltoztatások erkölcsi problémáira is. Lényegében ez minden – tette hozzá, látva a fiú csillogó tekintetét –, a többit majd kikerekítéd magadtól. Bizom a fantáziádban és a képességeidben.

Megkönnyebbülten lélegzett fel, hogy mondandója végére érhetett. Körülnézett, de a világ, a harmincas évek Amerikája még változatlanul állt körülötte. Nem tűntek el a felhőkarcolók, a nap továbbra is melegen sütött, a kisfiú az ő szavain töprengve ücsörgött mellette, lábát lógázza.

Ekkor a fiú feltekintett, és megpillantotta anyját, amint szatyrait igazgatva a karján,

kilépett az üzletből. A kötényes boltos az ajtóig kísérte, s igen elégedett arcot vágott.

– Búcsúzom – szólt gyorsan az idegen. – Ne feledd, amiről beszéltem! Isten áldjon!

– Várj! – kiáltotta a gyerek. – Ki vagy? A nevedet se tudom!

– Ó, az igazán nem lényeges – intett a távolodó férfi.

– De mégis...

A gyerekkönyörgés hallatára az idegen, immár megnyugodva, könnyedén elnevette magát.

– Ha annyira akarod... Cooper a nevem. Brinsley Sheridan Cooper vagyok a 78. századból.

Anyja hangját hallotta, mire a kisfiú gyorsan hátraperdült.

– Isaac, merre vagy?

Szaladni kezdett, s amint odaért, rögtön hozzábújt. Anyja megsimogatta arcát, a boltos ember barackot nyomott a buksijára.

– Jót játszottál, öcskös?

A fiú visszanézett, de a park már üres volt. Az idegennek nem maradt több nyoma, mint a gyorsan felszáradó esőnek, mely épp csak végigsöpör a városon. Eltűnt végleg, mint levélrezdülés múlik el, ha a szél abbamarad.

– Felelj szépen, ha kérdeznek – noszogatta anyja szelíden.

A boltos legyintett.

– Hagyja csak, ebben a korban mind ilyenek. Ne higgye, hogy az enyéim jobbak! Egy pillanatig se bánkódjék emiatt, Mrs Asimov!

